

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tal-31 ta' Mejju, 2005

Citazzjoni Numru. 101/2004

A

VS

B

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 5 ta' April 2004 a fol. 1 tal-process fejn gie premiss:-

Illi l-partijiet izzewgu fl-14 ta' Lulju tas-sena 1985 gewwa l-knisja tal-Madonna ta' Fatima, Gwardamangia, kif jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg anness u mmarkat Dok "A"; u

Illi minn dan iz-zwieg, il-kontendenti kellhom tifla, li twieldet fit-22 ta' Frar 1995;

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**; u

Illi *oltre* dan, il-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg u dana *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (f) Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**;

Illi xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma kenitx interdotta jew marida b'mohhha, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (h) Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Illi ghalhekk, l-istess attrici talbet lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premissi:-

1. Tiddikjara z-zwieg ta' bejn il-kontendenti ccelebrat fl-14 ta' Lulju 1985 null u bla ebda effett kollox kif intqal fuq u ghar-ragunijiet fuq premissi.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li jibqa' ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti eseбити a fol. 5 u 6 tal-process;

Rat id-digriet ta' l-affidavit tal-partijiet moghti fit-28 ta' April 2004 b'terminu ta' ghoxrin (20) gurnata;

Rat ir-rikors ta' l-attrici datat 27 ta' Mejju 2004 fejn talbet lill-Qorti sabiex tawtorizza n-notifika tal-konvenut wara l-hinijiet legali;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-digriet tat-28 ta' Mejju 2004 fejn il-Qorti laqghet it-talba;

Rat li l-konvenut gie debitament notifikat bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smigh tal-kawza *a tergo* ta' fol. 15;

Rat in-nota ta' l-attrici datata 15 ta' Gunju 2004 fejn permezz taghha pprezentat l-affidavit taghha stess (a fol. 18), ta' Eileen Calleja (a fol. 28), ta' Victor Calleja (a fol. 32) u ta' Patricia Carbonaro (a fol. 35);

Rat in-nota tal-konvenut tas-26 ta' Lulju 2004 fejn permezz taghha ammetta t-talbiet attrici kif dedotti fic-citazzjoni;

Rat il-verbali tas-seduti tas-16 ta' Novembru 2004 u tat-2 ta' Marzu 2005 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza ghall-lum, 2 ta' Marzu 2005;

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

*Illi qabel xejn din il-Qorti tinnota li l-konvenut fin-nota ta' ammissjoni tieghu ddikjara li jaqbel ma' dak li qed issostni l-attrici. Illi pero` f'dan il-kuntest ghandu jigi osservat li f'din il-kawza ghalkem il-konvenut jidher li qed jammetti ghat-talbiet attrici, izda xorta wahda japlika dak li gie ritenut fis-sentenza **“Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia (A.C. 15 ta' Jannar, 2002 - Cit. Nru: 165/95/VDG”** u cjoe' li anke fil-kaz ta' *“ammissjoni ta' xi talba jew ohra, din il-Qorti ma kenitx tkun ezonerata milli tisma', u naturalment tezamina u tivvaluta l-provi sabiex tassigura ruhha li hemm bazi legali ghall-annullament mitlub (ara **“Angela Spiteri xebba Selvaggi vs Joseph Spiteri”**, (Prim' Awla, 4 ta' Novembru 1994); **“Carmel sive Charles Camilleri vs Teresa Camilleri”**, (Prim' Awla, 3 ta' Ottubru 1995); **“Evelyn Agius vs John****

Borg", (Prim' Awla, 4 ta' Ottubru 1995); **"Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri"**, (Prim' Awla, 10 ta' Novembru 1995); **"Isabelle Zarb vs Stephen Attard"**, (Prim' Awla, 21 ta' Novembru 1995); **"Terrence Richard vs Maria Concetta Richard nee' Goodlip"**, (Prim' Awla, 22 ta' Frar 1996); **"Alfred Tonna vs Maria Tonna"**, (Prim' Awla, 31 ta' Jannar 1996); **"Bernardette Debono xebba Gauci vs Mario Debono"**, (Prim' Awla, 16 ta' Settembru 1996)".

Illi din il-Qorti taqbel ma' din il-pozizzjoni, kif anke gja' gie sostnut minnha f'diversi sentenzi konstanti taghha. Anzi huwa obligu ta' l-istess Qorti li tara, bhal f'kull kawza, u forsi anke aktar importanti f'kawzi ta' annullament li r-ragunijiet vantati mill-attrici ghandhom jigu ppruvati fil-grad ta' prova rikjesti mill-ligi. Dan anke ghaliex l-istitut taz-zwieg ghandu jigi prottett u rispettatt, ghaliex huwa l-bazi tas-socjeta' nostrana, u allura din il-Qorti ghandha tara li verament jikkonkorru c-cirkostanzi li skond l-ligi jaghtu aditu ghal tali annullament allegat.

Illi l-premessi li fuqhom hija bbazata l-azzjoni attrici huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (d) (f) u (h) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u cjoe' l-Att dwar iz-Zwieg.

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:-

Artikolu 19 (1) *"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.*

(f) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed*

jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg”.

Illi artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi ghar-rigward ta' l-istess **artikolu 19 (1) (d)** mill-provi migbura jirrizulta li l-kontendenti, qabel ma zzewgu, ma kkunsidrawx bis-serjeta' l-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. Fil-fatt inghad li l-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju *“supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly.*

Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 Sabattani held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he has not, then he suffers from ‘amentia’, not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage ..... Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity ... ..”.

Illi **G. Veness**, kif ikkwotat minn **N. Picard** fit-trattat **‘L’Immaturite’ et le Consentement Matrimonial**” (pg. 54-55) jghid is-segwenti:-

“The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple’s equilibrium, the relation of behavioural disorders

to the 'ius in corpus and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life.'

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazzjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi “**Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg**” (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u “**Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe**” (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); “**Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine**” (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); “**Ali Chahid vs Mary Spiteri**” (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002; “**Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia**” (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002; “**Romina Zammit vs Paul Zammit**” (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u diversi sentenzi ohrajn u tirreferi u taddotta ghalhekk l-istess principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni “**Josette Lungaro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) I-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' **Viladrich** li jghid:-

“Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. (Viladrich, P.J. “Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated” (Montreal, 1993) p. 686).

Illi fis-sentenza “**Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe**” (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

“Kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-Kap 255, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma “the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics”. (Viladrich, P.J. op. cit., p. 687).

Illi l-Qorti tirreferi wkoll ghal dak li nghad dwar id-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, fis-sentenza “**Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed**” (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) u cjoe`:-

*“Fil-kawza “**Haidin vs Haidin**” (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-Qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq ‘a partnership for life’.*

Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li

*komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossolubbilta' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghom l-element tal-'*communio vitae*'. Fil-kawza "**Micallef vs Micallef**" deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('*communio vitae*') bejniethom".*

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali ("*colorem habens, substantiam vero nullam*") kif ukoll dak parzjali (*colorem habens, substantiam vero alteram*) tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frazi "*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu*", jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza "**Bonnici vs Bonnici**" (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ppruvat il-'*finis operis*' taz-zwieg gie effettivament eskluż mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza "**Cali vs Dr. Albert S. Grech nomine**". (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghacerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni "**Galea vs Walsh**" (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala "*meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata*". Illi fis-sentenza "**Muscat vs Borg Grech**" (P.A.14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

“Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu”.

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **“Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et”**, (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X p. 912):-

“a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero'.

Illi fil-kawza **“Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine”** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *“meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero` bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe', issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali”.*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel ma' l-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **“Al Chahid vs Mary Spiteri”** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *“wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi ta' l-annullament taz-zwieg”.*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot l-kuncett ta' *“l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga”*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim'

Awla tal-Qorti Civili fil-kawza “**Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et**” (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*“kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied”*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza “**Aquilina vs Aquilina**” (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza “**Grech vs Grech**” (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*“consortium vitae”* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni “**Magri vs Magri**” (14 ta' Lulju 1994):-

“Jekk din il-“consortium vitae” hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-“Consortium Vitae” tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja.”

Illi fil-fatt l-element ta' l-ndossolubbilta' taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta' u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresupponi *‘iuris tantum’* dan l-element ta' ndossolubbilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J. Edwards Hudson** (pg. 164-165), jispjega car li *“indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power”*.

Illi wkoll, **D.J. Burns**, fil-kummentarju tieghu (“**Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions. A Historical Synopsis and Commentary**”. pg.151) jghid li

“it is not necessary that this intention (i.e. li teskludi l-indossolubbilta’) was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract”.

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **“Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard”** (P.A. (RCP) 15 ta’ Marzu 2000) u cjoe’:-

“Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero` fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe’ issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe’ saret simulazzjoni parzjali”.

Illi ssir referenza wkoll ghas-sentenzi ricenti ta’ din il-Qorti fl-ismijiet **“Lydia Musu’ vs Dr. Ian Spiteri Bailey”** (P.A. (RCP) l-1 ta’ Ottubru 2002) u **“Francis Agius vs Dr. Christopher Cilia et”** (P.A. (RCP) 8 ta’ Ottubru 2002) fejn inghad li *“huwa sintomatiku li wiehed jirreferi ghas-sentenzi **“Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim”** (P.A. (N.A.) 31 ta’ Mejju 2000) u **“Carmen El Shimi gja` Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi”** (P.A. (N.A.) 20 ta’ Gunju 2000) u **“Marica Bouchioua vs Farhat Ben Mohammed Bouchioua”** (P.A. (RCP) l-1 ta’ Ottubru 2002) fejn inghad li fiz-zwieg ta’ konvenjenza illi l-iskop uniku tieghu huwa biss biex il-konvenut jakkwista c-cittadinanza Maltija jew / u d-dritt li joqghod u jirrisjedi hawn Malta, dak il-kunsens ikun simulat peress li eskluda pozittivament iz-zwieg innifsu”.*

Illi dwar l-ahhar premessa u cjoe’ dik ibbazata fuq **l-artikolu 19(1) (h) tal-Kap 255**, l-attrici ppremettiet illi l-kontendenti ma kellhomx fiz-zmien li sar iz-zwieg, setghat

Kopja Informali ta' Sentenza

intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholq kunsens ghaz-zwieg.

Illi l-artikolu 19 (1) (h) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta jinqara hekk kif gej:-

(h) "jekk xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma tkunx interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholq kunsens ghaz-zwieg".

Illi dan l-artikolu jitkellem dwar persuna, li ghalkemm mhux interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholq kunsens ghaz-zwieg. Ghalhekk, apparti nterdizzjoni jew mard mentali, dan l-artikolu jinkludi wkoll stat mentali temporanju li jaghmilha mpossibbli ghal persuna li jaghti kunsens validu. Ezempji ta' dan hu jekk persuna tkun taht l-effett tax-xorb, tad-droga, jew ta' dipressjoni.

Illi **John R. Keating**, fil-ktieb tieghu "**The Bearing of Mental Impairment on the Validity of Marriage. An Analysis of Rotal Jurisprudence**" f'pagna 104 jaghti dan l-ezempju:-

"Let us take the case of the man who has determined to marry a certain girl but to carry him through the ordeal, gets drunk and expresses consent in such a state. The marriage, if it is null, is null not because of insufficient internal will, but because the act of manifestation was not a human act, a juridical act, an act capable of juridically signifying a virtually persevering internal will."

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta konsistentement li z-zwieg li sehħ bejn il-partijiet fl-14 ta' Lulju 1985 sehħ meta l-attrici kellha gja kwazi hames (5) xhur tqala, u fil-fatt it-tarbija twieldet ftit xhur wara izda disgrazzjament mietet. Jidher li d-decizjoni tal-partijiet biex jizzewgu ittiehdet minnhom it-tnejn ftit sigħat wara li l-istess attrici indunat li harget

tqila, u filwaqt li ghall-konvenut soluzzjoni wahda kien hemm, l-attrici hasset li ma kellhiex triq ohra hlief li tizzewweg, anke ghaliex skond hija altrimenti kienet tiddisapunta bil-kbir lill-genituri taghha – partikolarment lil missierha. Ma hemm l-ebda dubju li fil-fatt l-attrici hasset li ma kellhiex triq ohra hlief li tizzewweg, la darba inqadet tqila mill-konvenut, u jidher li f'dan is-sens ukoll l-istess konvenut kien konvint u rasenjat li ma kienx hemm triq ohra. Dan kollu huwa wkoll konfermat mix-xhieda ta' Eillen u Victor Calleja, l-genituri ta' l-attrici li jispjegaw kif l-partijiet hadu d-decizjoni li jizzewwgu kollha bbazata fuq il-punt li l-istess partijiet hassew li la darba li l-attrici kienet tqila l-unika triq ghalihom kienet biss li jizzewwgu, u dan sar minkejja l-fatt li missier l-attrici kien avzahom li kienu ser jiehdu decizjoni zbaljata. Jidher li l-attrici bl-ebda mod ma setghet tifhem jew tikkompreni li kien hemm triq ohra u dan jifhmu wkoll meta ihares lejn ix-xhieda ta' Patricia Carbonaro, li xehdet li kien kollu ghal xejn dak li kienet tghid lill-attrici ghaliex din ta' l-ahhar ma rieditx tirraguna, anzi qaltilha li la darba kienu hadu dik id-decizjoni hija kienet ser tizzewweg, minkejja li dan sehh mhux ghaliex kienet thobb lill-konvenut, izda biss sabiex t-twelid tat-tarbija isir fiz-zwieg u b'hekk ma tiddizapuntax lill-genituri taghha.

Illi ghalhekk din il-Qorti thoss li t-talba attrici ghandha tigi milqugha a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** u dan peress li huwa manifest mill-provi prodotti f'din il-kawza li hadd mill-partijiet fil-mument taz-zwieg ma kien f'kondizzjoni li jaghmel verament xelta libera u wisq inqas li kull parti tifhem l-elementi essenzjali taz-zwieg.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi fuq ammissjoni tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici** biss fis-sens hawn deciz, b'dan illi:-

1. Tiddikjara z-zwieg ta' bejn il-kontendenti ccelebrat fl-14 ta' Lulju 1985 null u bla ebda effett *stante* li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Kopja Informali ta' Sentenza

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----